

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

103 Predicato[rum] (Predig narre[n]) Nole. Non recte p[re]dicare: non
recte p[re]dicatio[n]em judire.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

Turba. CIII XXXIII

tauit suam: et penam purgatorij in penam huius exilij et augmentum essentia-
lis punij. scilicet cum acceleratoe paradisi. Hinc est illud Augu. Sic vixit huius
ut in eternum parcas. Notet et illud de Mauritio impatore/qui elegit huius
puniri: et p[ro]ditore occisus est: sicut nup[er] dictum fuit. Rogemus d[omi]n[u]m,
Hec ex Bersone.

Dñica Judica. xvij. Martij Bertrudis: Stultoz infinitus est numerus. Eccl[esiasticus]. i. Euangelium.

Quintimatertia turba stultoz est p[re]dicatoz (predig narrē) q[ui]
male p[re]dicat/vel p[re]dicatoem male audiūt: de qb[us] apte in ho-
dierno euangelio d[icitur]: vbi optim[us] p[re]dicatoz q[ui] sol[us] intrepide di-
cere potuit: Quis ex vobis arguet me de peccato: S[ed] et audis-
tores pessimi q[ui] eū lapidare voluerūt p[ro]pter p[re]dicatoem ab eo factā. Pos-
sunt itaq[ue] dinosci duab[us] modis.

Prima nola est: nō recte p[re]dicare. Et quēadmodū opt[im]i inq[ui]s recte p[re]dicare:
Dñs hoc docet p[er] Esaiā. lviij. Clama inq[ui]t ne cesses: q[ui]si tubam
exalta vocē tuā: et annūcia p[ro]p[ter] meo scelera cor[um] et domui Jacob peccata
eor[um]. Deb[et] q[ui] p[re]dicatoz bon[us] tenere modū buccinatoris aut tubicinis.

Tuba est ex certis mēbris et frustis coadunata. Et p[re]dicatio d[icitur] esse ex
mēbris et p[ar]tibus p[ro]posita: q[ui]atenus sit sonoroza/facile a p[re]dicatore memo-
rabilis et p[ro]p[ter] nō sicut vna viella (vff ein er gygē) Tuba est stricta ver[um] et
sus tubicini: sed vsus finem lata. Et p[re]dicatoz apud se sit taciturn[us]/so-
litaris/paucor[um] v[er]bor[um]: in silētio/templatoe/orōne/studio tota hebdo-
mada. Ceter[um] de quo p[re]dicat sit p[ro]fus[us]/latus/amplius. Tubicen non
solū os/s[ed] man[us] d[icitur] applicare tube. Et p[re]dicatoz d[icitur] opari q[uo]d d[icitur]: si dicit
de humilitate/nō debet esse sup[er]b[us]: si de liberalitate/nō debet esse auar[us]:
si de castitate/nō sit luxuriosus: p[ro]tra eos q[ui] nimis familiares sunt.

Tubicen in bello clangit vt p[er]tingit/p[er] motu exercit[us]: non ex tabula
tura (nit gefarzte stück) sed hoc seruat donec secū in p[ro]uato fuerit cum
alijs. Et p[re]dicatoz in publico p[re]dicet simplicia/plana/affectiua/motiuā:
doctrinalia/magistralia in p[ro]uato. Tubicen omnib[us] simul et eodē mō-
do clangit: nō h[ab]et differētiā: p[ro]sonat regi et militi/duci et civi etc. Et p[re]dicatoz
sit cōis: oib[us] dicat necessaria: sonet vox eius et clangor in aurib[us] re-
gū et rector[um]/clericor[um] et seculariū/iuuenū et senū: admoneat adolefcētes
et pueros p[ro]tra luxuriā et molliciē. Tubicen clāgere nō cessat: nō cū cō-
pescūt sagitte/iacule aut hōbarde/null[us] terror: s[ed] vsq[ue] ad mortē clangit.
Et p[re]dicatoz nullo terrore p[er]cuti debet: q[ui]n clāgat q[ui] diu bellum durat: et
cū vigile in cāpanili cāpanas p[er]cutere nō cesset q[ui] diu ignis flagrat/sive
in edib[us] pauper[um] siue diuitū. Tubicen glām suā nō q[ui]rit: neq[ue] p[ro]modi-
tate: s[ed] victoriā exercit[us] et ducis glām. Et p[re]dicatoz nec glām suam nec
q[ui] p[ro]moditate aut q[ui]stus/ sed dei glām et p[ro]p[ter] victoriā et salutē q[ui]rat. Si

Predicatorum

pendiū necessariū bz: s accipe debet. Ecce frēs quēadmodū recte p̄dicator instar tubicinis p̄dicare debz. Mētiō si nō sumim⁹ ille p̄dicator. Ebz dñs hec omnia obseruauerit. Ip̄e in oibz glām nō suā/ sed p̄ris q̄siuit. Ego glām meā nō q̄ro: ait in euāgelio hodierno, z als̄ frequēter idē dixit. Nunqd̄ z pseuerāter clāxit z p̄dicauit? Nō cū terruerūt sagitte lapidū hodie: z alibi in dedicatōe s̄l: immo ad morē vsq; z post morē p̄ discipulos a p̄dicatōis clāgore nō cessauit. Cui nō clāxit: ois bus p̄dicauit: neminē exclusit. Venite ad me oēs. Quis simplici⁹/ q̄s clari⁹/ vulgari⁹ vnq; p̄dicauit: ita vt multi ex euāgelij simplicitate non paz fuerint scandalizati. Quā p̄terea ad tubā p̄dicatōis manū opatōis nō apposuit. Cepit Jesus facere z docere: p̄us manū tube apposuit: et deinde clāxit. Quā areta fuerat tuba vsus se/ inde apparer: q̄ noctibz orabat in solitudine/ mane in dilucio: in templo laxabat habenas/ tūbam eloq̄o dilatans. Sed z tuba p̄dicatōis sue qualiter fuit z q̄ p̄cū ne coadunata ex multis p̄ticularibz membrata/ h̄cer e poterit q̄ p̄cessus sui euāgelij p̄dicauit. Sic igit̄ modus p̄dicandi sapiētū p̄formis sapie diuine/ q̄ Ebz. Qui aliū tenuerit modū/ nō recte p̄dicat: z sub hac nota sciat se p̄stitutū.

D Secūda nola est: nō recte audire p̄dicatōem. Et quō recte p̄t audiri: Tribz modis. s. diligēter/ memoriter z obediēter. Primo diligēter. Attendit diligētissime scolaris doctori/ z egrotus medico/ z p̄patriora nuncio. Et tu diligētissime attende magistro/ medico/ z nuncio. Deduc ex summa p̄dicā. audiri. ij. Item in dictōe/ v̄bū dei. ex his multa adduci p̄t. Dic quātam diligētia facit is cui corpus Ebz porrigit/ ne in terram cadat. Simile ē de v̄bo dei/ immo magis: testis est Augusti. j. q. j. interrogo. z in homel. q̄dam in libro q̄nquag. Fortassis inde sum p̄sit occasionē Bernar. p̄ferēdi sermonē misse: vt diceret potius audire dū sermonē q̄ missam: in casu quo vtrūq; audiri nō possz. Contrariū d̄t Ange. z Rosella. Ego distinguere de ignorāte necessaria ad salutē/ vel sciente. Dic quanta sollicitudine stat immobilis v̄go ornāda in auribus z monilibz: sic z tu: dic ex eodem Augu. Secūdo memoriter. Dixit dñs: Seruate. Mat. xxij. Ut qd̄ audiret nisi seruaret? Sic ḡ sicut seruetra: seruet lumen: grandinē nō intromittat. Sz ve multis q̄ mala retinent/ bona pdunt: similes cribro/ colatorio lactis/ tarantere/ retu/ z casulo delicato: q̄ si ei p̄bet morsellus/ eo relicto muscām p̄sequit: z rete in aqua manens/ aquam habet: extractū nihil habet. reliqua retinent turpia: bona dimittūt. Ita vt vez sit illud Eccl. xxj. Cor fatui quasi vas p̄fractum/ omnē sapiām non retinebit. Tertio obediēter. Dixit dñs: Et facite. Ad hūc finē ois p̄dicatio/ vt scz fiat qd̄ p̄dicet. Scdm opera eoz nolite facere: dicūt em̄ z non faciunt. Accipite o tergiuersatores responsū/ cum obijcitis sacerdotibz vobis bona dicentibz/ vitā eoz malam. Si alius vobis q̄ dñs r̄nderet/ haberetis talem qualē ex

Turba. CIII XXXII

ceptōem. S; dicite q̄so: si ego (vbi gr̄a) p̄icerē vobis ducatos aut gros-
sos Argentinē. in magna copia: refutaretis ne eos p̄pterea q̄ malus
sum: diceretis ne: Nolum⁹ colligere: q̄ mal⁹ est q̄ p̄icit: Plane nō: sed
certatim accurrētes raperetis vi maxima. Et q̄d igit̄ cū p̄icio vobis
aut ali⁹ q̄sq̄ pecuniā v̄tutū/gr̄az/dei p̄ceptoz: Quare igit̄ inq̄ cūcta
mini eam colligere: Cur tergiuersamini: et dicitis: cur nō ad alios de-
clinare: cur nō iubet clericos colligere: cur nos monet ad obseruantia p̄-
ceptoz: Fit de cibo famelicis/vino sitibūdīs/bonīs rutionib; p̄ malos
nūcios allatis. Ecce in t̄p̄alib; his sine p̄tradictōe p̄ni sunt ad ea acce-
ptāda et faciēda: ceterz in sp̄ualib; p̄trariū omnino. Et q̄ est huius dif-
ferentia: Alia plane nulla/q̄ qui vult discedere ab amico/querit occa-
sionem. Nec si placet latius p̄sequi/ vide sum. p̄dicā. xxx vii. Rogem⁹:

Seria. ij. post Iudica. xvij. Martij

Stultoz. infinitus est numerus. Eccl̄s. j. Euāgelium.

Quarta turba stultoz est: impediētū siue retrahē-
tū vel a bono/vel a meliori/vel ab optimo. Dissiles plane
eis de q̄b; dictū est a dño in euāgelio/q̄d iā audistis: q̄ gr̄am
siue sapiam h̄nt nō solū ad sufficiētiā p̄ se/sed etiā ad abūdā-
tiam/vt in alios p̄ effectū effluat. Nostri em̄ fatui gr̄am in alios nō dis-
fundūt/sed impediūt. Et p̄nt dinosci trib; nolis.

Prima nola est: impedire vel retrahere alios a bono necessario. Ip-
si sunt q̄ ex p̄posito q̄sdam ab p̄ceptoz obseruatōe impediūt. Vult q̄s
ieiunare h̄ t̄p̄e/missam dñico die/audire: retinet a socio in lecto. Si ser-
monē voluerit audire/ducit a socio ad ludū/ad p̄stibulū/ad choreā/
ad p̄tina zc. Et his q̄ seinuicē sic impediūt et seducūt: quēadmoduz
cōe est q̄ sociū q̄ vult esse castus/impedit a castitate ali⁹ socius trahen-
do secū aut eum irridēdo. Et q̄ docēt eos mollicitē sodomiticā zc. De
q̄b; pctis vit recte p̄terunt/p̄fitent̄ aut satisfaciūt: q̄ tenent̄ ad restitu-
tōem: p̄uauerunt eos gr̄a et v̄tutib;/innocentiā/et v̄ginitatez obicem
p̄ctoz abstulerūt: rōne cuius erunt p̄ticipes oim peccatoz inde sequē-
tium. Tenent̄ itaq; eos reducere ad p̄niam et bonā vitā/modo sibi pos-
sibili/p̄ orōnes/v̄ba/aut alijs h̄mōi medijs: s̄m Scorū et Chaimis p̄-
cepto. vij. in fine. Ipi sunt p̄trea q̄uis nō ex p̄posito impediāt a bono
vel inducūt ad malū: tñ p̄stant eis occasionē impedimēti p̄ malū crē-
plū publice peccādo: quēadmodū facerere solēt p̄lati subditis suis mo-
rib; malis/pompis et lasciuijs: mulieres suis sup̄fluis et vanis ornamē-
tis/fucis et tripudijs: et q̄cumq; ali; publice peccātes. Plane hi grauit̄
peccāt: et tenent̄ satisfacere. Et de Chaimis. Ipi deniq; sunt q̄ etsi pu-
blice nō peccāt/tñ a specie pcti nō cauēt: sicut tenētes p̄cubinas/cū q̄b;
(vt aiūt) rē nō h̄nt/tñ habuerūt zc. Et de his oib; sup̄ latius dictuz
est in turba. xlviij. Ideo hic transco.